

nes dicimus, contractum, ac si emancipatus esset, liberetur, ex d. l. 47. Taur. & similis compilationis, cum traditis à DD. ubique D. Cour. in 4. p. 6. 7. n. 21. & aliis, quos refert, & sequitur D. Ioann. Bapt. Valençuel. conf. 66. n. 9. & 11. nouissime Anton. Diez in tract. de salaris liberorum, 1. p. questionis, n. 6. 6. Th. Sanch. conf. moral. lib. 1. c. 1. dub. 14. n. 7. non tamen inde sequitur, liberari cum à potestate curatoris, qui est * longè diuersa ratio in uno, quā in alio casu, nam liberati filii à patria potestate, ac sui iuris effici, ipsi magna ex parte favorabile eis, ob plures eius rei effectus, quos congerunt Ant. Gom. in d. l. 47. Taur. num. 3. vers. primi infra & Azeud. in d. l. 8. titul. 1. lib. 5. noua compilat. & num. 17. ad 29. latissime Emmanuel Mendez de Castro in perquam docto, & utili commentario ad Text. in l. cum aportes. C. de bonis qua lib. n. 121. ad 139. preferunt vero quod ad acquisitionem vñstructus bonorum aduentiorum qui dum filius est in potestate patria, ad patrem omnino pertinet, l. 1. & 2. C. de bonis matern. l. 2. & 3. d. l. cum aportes. E. Cod. de bonis, qua liberis, l. 1. vers. la seconda, tit. 17. p. 4. filio autem ab cuiusmodi potestate liberato, sive iuris effecto, cum proprietate consolidatur, & ipsi filii acquiritur, sicutidem reuera à parte emancipatus est, pro dimidia tantum parte, altera quā in emancipationis præmium patri relata, d. l. cum aportes. 6. 8. anno auctera Constantina leg. illie, quas remuneracionis gratia à filio accipere, vel retinere. C. de bonis qua liber. l. fin. illie, a sua manu dimisere, & legitimam omnime habere. C. de emancip. lib. 5. hoc quoque 2. illie, quas pro prelio quadammodo emancipatione, in d. l. 2. vers. ideoque flauimus infra, per quas pers. nobis acquirit, l. 1. vers. penult. & ult. tit. 18. p. 4. profectur post alios optimè Thomas Sanchez d. lib. 1. consiliorum moralium, c. 2. dub. 20. Quod * si à lego pro emancipato habeatur per alium actum, in quo partis ministerium non interuenieret, puta per solēnum matrimonij contractum, ut in d. l. 47. Taur. & 8. compilat, tunc ipsi filio omnino, ac pleno iure vñstructus quantur, vt, quoad tam speciem in lege sequenti aperte cautum est, nempe in l. 48. Taur. vbi notat Anton. Gom. num. 6. in princ. & in l. 1. & 2. illie. & in l. 9. inde sumpta d. tit. 1. lib. 5. compilat. vbi obseruant Mather. gl. 2. & 3. in princ. & Azeud. num. 1. Qua ratione * idem erit in ceteris modis, quibus filius ex legis dispositione à patre potestate liberatur, sive iuris effectu, qui à prudenterissimo Rege Alfonso ex iure communī à se probato connumerantur, in l. 7. cum totidem seqg. dit. 18. p. 4. & à Sanchez d. dub. 14. num. 2. vt in terminis notauit Gregor. Lopez in d. l. 15. iusdem sit. gl. 6. vers. quando vero pater, sequitur Sanchez d. dub. 10. n. 4.

Quicquid contrarium * quasi ex Roder. Suez. Pat. Rub. & Ant. Gom. sententia (qui tamē in longo diuersis terminis loquuntur), vt apud ipsos videtur est, & apud Emanuelem Mendez, qui optimè rem explicat, & exornat in d. l. cum aportes 2. part. num. 129. partim certè aduertenter velit vir alias dochefissim Atius Pinellus ad l. 1. C. de bon. matern. 1. part. num. 41. cui codem errore lapsus accedere magis videtur, dum sententiam hanc vitimō loco refert, Matien. in d. l. 9. gl. 3. n. 2. Vnde appetat, * non parum esse favorabile, ac virile filio, à patre potestate liberari, & pro emancipato haberi maxime per matrimonij contractum. Quinidem talis liberatio in dubio intelligitur ad filij factorum, & non ad damnum eius, vt late & eleganter probat, & pluribus exemplis ad praxim vñstritus illufrat Roder. Suez. ad l. 9. tit. 11. de los pleytos. lib. 1. fori à num. 23. ad 28. inclusu. qui num. seq. id redē limitat. At vero * liberari codem etiam modo minorem à potestate curatoris, si non ad incommodum, quotidiana alimenta petendi

(cui, vt diximus n. 52. & doob. seqq. potest alio modo mederi) sed ad meram minoris vtilitatem respiciamus, non solum ei favorabile non est, sed inot contrarium magis eius intercessit, vt in simili dicitur in l. 2. vers. sed dominorum interest, D. de his, quis sunt sis, vel alieni uris, s. sed hoc tempore, sub eodem vers. ins. edem. l. 1. Diuersus 14. vers. nec vñlorum magis interest, ff. de testamento militis, §. 1. sub eodem quoque vers. ins. edem, & l. 1. 7. illie, vestra etiam intercessit. C. de respendenda vendit. Idque patet, * nam administratio curatoris, in iphis minoris cedit vtilitatem, ne suū faciliter decipiat, l. 1. ff. de minorib. cur his, que in eius proposito differt, sequuntur ad 1. argument. solutionem dicentes, licet enim minor deceptus in integrum, rectius possit, ex l. 3. C. de in integr. res. cum relatis sub n. 24. tamen melius est, ei ab initio occurrere, quam post vulneratam causam remedium querere. l. fin. C. in quibus causis in integr. res. non est necesse, idque que * lex putauit, quod si curatoris administratio per matrimonium cessaret, non tam minor diceretur à curatore liberari, quam eximi curatoris ab onere curae in prædictum minoris qui cūm conjugatus est, tanto magis curatore indiget quād maioribus implicatur oneribus, vt & in sequent. differt, rursus consideramus pro confirmatione nostrae sententiae, ac definitionis Senatus non ergo ratione lex definitus, qua matrimonium, curatoris adiumento indigena in causa esse non finit, vt tale adiumentum cesseret, arg. Text. in l. nulla 25. ff. de legib. & in l. quod facere 6. C. codem it.

Ex quibus satis(ni fallor) intellectum, & comprebatur maneret quod Parlador. suprà commemorationis ad argumentum solutionem breueri docuit, ex eo nempe quād matrimonium à patria potestate filium etiamminorem eximat, non recte inferri, quād & adulterum à curatore liberet, cūm hec longè sint diuersa, diuersamque rationem habeant, in quibus * de vno ad aliud non rectam fieri illustrationem pro regula traditum est, in l. fin. vers. ultim. ff. de calamnitatribus, l. 2. similiter ad finem, C. cod. titul. l. Papinianus 20. alias 21. in princ. vers. sed quod idem; illie: quid enim communis habet delictum cum venia statis, D. de minoribus, l. inter officiis 54. D. de reiendicat. l. quicum maior natu 14. §. se patroni 9. ff. de bonus libertorum, l. naturaliter 12. §. nibil commone, D. de acquirendis possessione, prosequuntur, & ad varia expendunt Euerar. in locis legalibus loco 18. separatis num. 1. & 2. Mench. conf. 18. lib. 3. & conf. 4. 3. lib. 5. ubique num. 7. D. Ioann. Bapt. Valençuel, alia aduersers iura, conf. 35. num. 9. C. far Barcius decif. 6. 2. num. 17. quam plures alii, congesti à Simone, & Augustino Barboza ad principia & axiomatica iur. illo, ut l. num. 6. & tit. 8. num. 5. hoc vero axiomatica 114. & 215. Gabr. Altarez ad eadem iuris axiomatica lib. 1. num. 18. & tit. 8. num. 24. & in optimo proposito vir egregius, nobisque amicissimus, D. Christophorus Moscofo, & Cordoua in doctrinaria allegatione fiscalis aduersus Marchionem de Cadereyta num. 9. cuius ad hoc ego quoque memini in praelectione nuper edita ad Text. in c. 1. de officio ord. 1. p. n. 119. & in simili obseruauit suprà n. 38.

Denique non obstant statuta Lusitanæ, & Britanniæ, quorum supra num. 1. 8. meminimus, quia illa magis indicant, ius commune in contrarium esse, cum necesse fuerit ita apud illas nationes statui, & quidem post certainā etatem, nempe viginti annos, argum. Text. in l. quod vero contra 14. cum duabus seqg. ff. de legib. & in l. 1. ad s. ff. ad Municipalem. Imo Britannæ statutum mutò magis indicat, curatoris officium per matrimonij contractum

- contrarium non finiti, id enim non requirit, minorem matrimonio contractum, vt curatoris potestatem cuire, sed tantum vigeſimum annum expleuisse, à quo pro maiore per omnia habetur, vt apparet ex art. 457. vbi notat Bertrandus de Argent. glof. 2. num. 2. ad verbum fonte majoris, atque ita cum postea art. 472. disponit, vitum, & feminam minores extra curationem non esse, nisi post 20. annos, tamen aperte significat, solum matrimonij contractum minime minores exire à curatore iugo, nisi ipsi alias ex arate gaudent, qua apud eosdem Britanno pro maiore, & legitima per omnia habetur, queque proinde ipsa loca sufficiat ad curatoris officium finendum. Solimque * in feminam minorem, maiorib. subiecta, specialiter alia ipso municipali lege statutum est, vt sub marii cura permaneat, contra quām iure communī statutum sit, vt videat licet, ex art. 483. vbi aduertit idem Bertrandus glof. quod & apud Saxones, & Fratios statutum esse testatur nouissime Ioan. & Sande decif. Tributarum lib. 1. tit. 2. de auctoribus, & reis defin. 3. vers. curatoris, & lib. 2. titul. 2. de donat. prop. nupt. defin. 2. vers. de iure Fratris, & vers. habet maritus, & tit. 4. de iure marituum, defin.
- In eo ramen Argentum vbi proximè parum modestè se getit, quod huiusmodi patriam legem, qua maritus maior uxoris sive minoris curator constituit, adeo iustum, naturalique rationi conformem iudicat, vt contrarium iuri communis velut iniquum, & irrationabile dampnet, rationes eius, quas ipse futilis putat, maximè à glof. & DD. traditam in l. 2. quiescenti tuor. & in §. idem rescripsit. Inst. de excusis, tm. & apud nos probatam in l. 1. vers. 6. sobre todo dezimos in l. 17. par. 6. futilibus potius argumentis conuelle tentans. Verius est iraque quamlibet provincian in suo abundare sensu, & quod vni, vel dubius, aut pluribus pro moribus suis videretur æquum, aliis contrario iure proprio, vel communī videntibus esse iniquum, ac vice versa, certificari 9. vers. nos tale de se pnt. qua de te nos infra differat, §. 6. nonnulla differemus.
- DISSESSATIO II.
- De eadem materia, & an & quando inuiti adolescentes, curatorem accipere, vel accepimus sustinere cogantur? ad intellectum quamplurium iuris locorum, tam communis, quam Regij, maximè l. 1. §. ult. ff. de minor. & l. 107. styl.
- S V M M A R I A.
- Adolescentes, vicimque inexperti, nec satis ad rem suam administrationem apti, inuiti curatorem accipere non cogantur, prater quam in item.
 - Si in 18. annorum, dicitur matura, sive pubertas plena, quia ad generandum adiutorum ad matrimonium contrahendum aptior, ac certior est, & ea gaudentes, iudicij stabilitatem habere dicuntur.
 - L. 107 styl. vers. otto li. & vers. ultime, expeditur hic, & explicatur nam. 59. cum pluribus seqq.
 - Adolescentibus usque ad 25. annos completos curatores dari iura generaliter disponerunt, neque amea etiam rem suam bene gerentibus, bonorum
 5. Genealog. & indistincti loquuntur ita, generaliter & alisque vla distinctione accipienda sunt.
 6. Coniugatus longa maioribus in rei familiaris administratione, quam solum oneris implicatur, qua matrimonio ipsam sequuntur, & n. 70.
 7. Curatore magis illi indiger, cui manus euerendipartim periculum immittit.
 8. Periculum matris vbi est, ibi cautius est agendum. Ibidem.
 9. Item inuiti, inst. de curatoribus, summam apud Interpretes omnes difficultatem habet quia aduersari ex diametro visus primis eiusdem titulis, & legi prima, §. ultim. ff. de minoribus, in quorum iuriam conciliatio non parvum illi crucianatur.
 10. Accusati communiter recipi interpretatio, & conciliatio ad illa iusta referuntur, & quinque numeri seqq.
 11. Minoribus 25. ann. curatorem accipere nolebiles bonorum suorum administratione interdictionem est, non tantum plena, & libera conceditur, sed reficitur, & restituuntur remedio subiecta.
 12. Administratio, minori competens ex rescripto Principi, atque venient ipsi concedentis, regulariter libera est, nec restituuntur in integrum obnoxia.
 13. Firmiores sunt qua à iure commoni provenient, quam qua à iure spesialis, seu privilegio proficiuntur, dicitur paribus terminis, scis alia, ibidem.
 14. Administratio ius communis concedit minoribus, & minoribus, adeoque cum qualitate minoris aequalis. Princeps autem aequali venient minori indulget, & administrationis illi concedit ut materi.
 15. Lex 22. ad mod. vers. 7. orref. tit. 1. lib. 5. noua compilat, expeditur, & præcis eius in Hispaniensi Senatu obliteratur, ibidem.
 16. Contrabentes cum minore, autoritatem rescripti principalis decipi non debent.
 17. Accusati interpretationem ad l. 1. §. ult. ff. de minoribus sibi velut nonam, illo non relato, adrogavunt, ibidem.
 18. Interpretatio istib. licet in se vera sit verbis tamen dicitur, vltimū minimè conuenit & ex eorum generalitate conuinatur.
 19. Jacobus Bertrandus, ut euaderes difficultatem, §. item inuiti, p. 2. t. 1. Tribonianus in antiqua legislatoria, vel lectoria, in eo §. mira fronde, fine variis incisivis, aut negligencia, pro non nobis obvirofuit.
 20. Lex lectoria, vel lectoria, curatores inuiti adolescentibus dari prohibebat, nisi redditus causis lacrimis, vel demeritis, eamque abrogatum fuisse Bertrandus putat. Mari Antonini Philosophi constitutione, quam ait supponere Vipianum in d. l. 1. §. ultim. ff. de minoribus, ibidem.
 21. Bertrandus incisiva vel temritis notatur ab eiusque causam Tribonianus defenditor, & n. 25.
 22. Tribonianus vbi fidei discretissimus nec ignorare potest nisi ea vñstrum compositum, propriisque titulis applicatum, ibidem.
 23. Iurisperitus ius, in quo versantur, ignorare turpitudini adscribitur, ibidem.
 24. Legis lectoria, vel lectoria, inuitis adolescentibus curatores dari prohibens, quod abrogatum Renardus putat, & à Tribonianio per inutriam innatum in §. item inuiti, inst. de curator. dicitur queque in iis locis non obsecne exprimitur, vel superponitur.
 25. Pupillus ab adulto in eo distinguuntur, quod pupilli iniuiti cuorem accipi, adulterus non item curatore, & n. 28.

- 19 Quod ultimum plures extendunt ad curatorum testamentariorum , sine a pare , vel matre filio in testamento non sive datum , quem si non alias à indice confirmandum , quam si adulterio confirmationem desiderat ac petat.
- 20 Extensio huc , tamen si pluribus viris doctis placuerit , iure minime probatur , meritoque ab aliis non minoris autoritatis viris , tametsi numero pacionib[us] explofaret , cum duobus seqq.
- 21 Cura testamentaria , est inutiliter ipso iure puberi filio iniuncta , necessario tamen à indice confirmanda est , si quidem à pare iniuncta sit abque villa inquisitione , si vero à marte inquisitione premissa.
- 22 Lex maximum fiduciam habet de paterno iudicio in favorem filiorum.
- 23 Confirmationes exa testamentaria necessitas super vacante esse si filii voluntate pendere . ibidem.
- 24 Rewardi interpretatio refellitur.
- 25 Aliorum referunt interpretatio , ad §. item inuiti eiusque conciliatio cum l. i. §. vltimo , ff. de minoribus , & qn. seq.
- 26 Legi 12. tabularum foris tantum , & prodigie , siue minoribus , siue maioribus curatores dabantur , indeque minoribus sene mentis illi dari non confundunt ante llaetiam . ibid.
- 27 Legis latioris constitutum est , ut & minoribus sene mensis , ex causis allegatis , & probatis , quales hic referuntur , omnino curatores darentur ; extra eas vero minime.
- 28 Lex illa parum esse in usu copie , quia raro , aut numquam adolescentes , qui sene mentis essent , curatores petebant : est id sibi utilissimum esse indicarent , ne eorum existimatio fugilaretur.
- 29 Marcus Antonius Philosopher qui & Anselmus dictus est , constitutione sua effecta ut adulti omnes , nullis redditis causis abque villa bonoris sua iactura curatores acciperent , non tamen inuiti ut Rewardus putabant , sed volentes , & n. 4.
- 30 Vipianus I.C. in l. i. §. vlt. de minoribus res sexisse creditur a praecepsis sententia autoribus hic relatis ad constitutionem D. Marci Antonini , quantum minoribus permisit , curatores pro libito accipere , abque aliquo nota incensu , atque ita cum Iustiniano in d. §. item inuiti conciliatur.
- 31 Conciliacionem istam Vipiani verbis non conuenire ostendit.
- 32 Debet verbum sui natura necessitatem inducere . ibidem.
- 33 Anon. Fabri conciliatio inter l. i. §. vlt. de min. & Test. in §. item inuiti , inst. de curatoribus referunt.
- 34 Tutor finem accipit , curatore adulto consilio , hic & qualiter id accipiendo sit ; n. 34.
- 35 Tutor admonebit pupillum , adulum factum , et curatorem accipere , hic & qualiter hoc accipiendo sit ; n. 35. & 36.
- 36 Idem procedit in curatore pupilli loco tutoris absentia , vel impeditio consilium , ibidem.
- 37 Minorum , qui nunquam fisi sub iure , sed tempore mortis patri iam probis erat , putat Anon. Faber dominaxat comprehendens sub regula , §. item inuiti , et iunctus curatorem accipere non cogatur.
- 38 Minors , qui tutela ingum expertus est , apud alias nationes ab adulta aitate incipi esse sub cura eiusdem tutoris . ibidem.
- 39 Antonij Fabri interpretatio recte refellitur , & concinuit ab Obisaldo Elligerio.

Dissertat. II.

13

- ¶ Tutele non definit expirare , & si pupillo adulto factus , curator non debet sed tantum dicere expirare illo modo , cum contingit , curatorem ei dari ita defederant , ac petenti . ibidem.
- ¶ Lex à tutoribus 33. §. 1. ff. de administr. tutor. & l. si impubesci 13. §. vlt. ff. de tutoribus , & curatoribus , explicantur . ibidem , & num. 36.
- 35 Tutor obligatio erga admonendos pupilos , adiutoria factus , ut curatorem petant , necessitatem nullam inducit in adulto admonitione , ut talen admonitionem sequatur.
- ¶ Lex ita autem §. tutor. ff. de administr. tut. & l. curatorem 15. ff. de tutoribus & curatoribus vero sensu donamus ibidem . & nom. lequenti.
- 36 Tutele , qui pupillum adulum factum admonuit , ut curatorem sibi petere , si es admonitione hac neglegit , illum petere renuat , quid necesse habeat facere ad hoc , ut à tutele oneribus ac periculo existimat?
- 37 Hotomani & Vultey interpretationes remissione referuntur , ac repelluntur.
- 38 D.D. Franciscide Amaya & Francisci Broei interpretatione refutatur.
- 39 Interpretatio istius primo aspectu speciosus est , ac demulcere aures videtur , sed pauci attentionis considerata facilissimo comminicatur negotio , et ad sensum offendit.
- 40 Exceptio debet esse de regula.
- 41 Curator , etiam ad item non datur in specie i.e. , vel illi minoris inuiti ; hoc est cum non eligent , ac petenti in quo à curatore ad bona minime differt.
- 42 Curator ad item certus , ac designatus non datur pupillo , saltem maiori insante , sed ipse sibi petere hunc vel illum a se electum debet , sine agere , sine conveniatur , & quid in eo quid minor est in iure remissum.
- ¶ Pupillus agens , nec curatorem ad item eligens , non audiret . ibidem.
- 43 Pupillus si ab aliquo in iudicio conveniatur , non debet esse in eius potestate , nullo petito , aut nominatio curatore , iudicium subterfugere , & quare?
- ¶ Recursum proprio est iudicium fugere , addit , ut in iure passim suientes appellentur . ibidem.
- 44 Pupillus solus , abque curatore ad item indicium sponte suscipiens , actionem pro se sententiam obviam etendere potest , ob iudicij nullitatem.
- 45 Pupillus in iudicio convenit curatorem ad item nominare ad alterius instantiam cogitur.
- ¶ L. i. §. si pupillus , ver. sciendum , iuncto vers. idem Cassius , optimè intelligitur cum gl. & comuni ibid. & n. seqq.
- 46 Dislinfio , à nonnullis tradita inter curatorem dandum pupillo agenti , ut si deitur quem ipse petierit , & dandum pupillo conuenio , ut ei etiam inuiti deitur ab altero petitus , vel per iudicium probatus explodimus.
- 47 Distinctio alia Accurrit , parum sibi constantis , tametsi crebris recipi inter item pupilli cum curatore , ut ad hanc ille sive agat , sive conuinatur curatorem potere necesse habeat non in genere qualemcumque sibi iudicis dederit , sed quem ipse nominaverit , & item cum alio extraneo , ut ad eam pupillus agens curatorem sibi petere , ac nominare cogi possit , conuenienter vero sub curatore est à iudice ad item dato respondere sit compellendum , similius refellitur num. 47. & de prædictum 52.
- 48 Pupillus , & male magis adulus , ad quamcumque
- one item , vel sibi à quocumque illam , vel à se quilibet inferendam , petere ac nominare curum curatorem debet .
- ¶ Lex ita in fin. C. de in item dando tutori , explicatur , & ad prædictum redicitur . ibidem.
- 49 Pupillus , vel adulus , cum aliquo in iudicio experiri sine agere volentes , non sunt necessario cogendi , ut curum sibi ad item curatorem petant sed suis est eos , illo non petio , ac nominare , in iudicio comparentes , ab eo per Iudicem repellit , nec audiui ; quod etiam ex iudicis officio neque reo petente fieri potest.
- 50 Iudicis officio incumbit , ut in iudicio debitas solemnitates obseruari faciat , ex quarum defectu iudicium ipsum frustratorum redderetur.
- 51 Index , si ex officio pupillum vel adulum , sibi ad item curatorem non petentem sed sine eo agentem non repellat , potest ad adversari instantiam ipsam ad eum nominandum cogere , conuentum vero non repellit ex officio , sed tantum ad alteris instantiam cogit , ut curatorem ad item nominare.
- 52 Pupillus , vel adulus , cum petere , ac nominare curatorem ad item cogitur , non utique compelliatur capitis pignoribus , ut aliqui falso existimari , sed ita ut illo non nominare , vel ad nominandum infra terminum sibi datum non compare , tunc denum ipse Index nominare , & plures Doctores de hoc prædicto testantes refervuntur.
- ¶ Lex 1. C. qui petant tutores , recte expenditur . & explicatur ibidem.
- 53 Vera traditor interpretatio §. item inuiti inst. de curatoribus , eiusque conciliatio cum principio eiusdem tit. & lib. 1. §. vlt. ff. de minoribus quam Gipharius , & Hillergens sibi ut nouam aspergunt , cum fuerit Abbas Panorm. quem plures alii sentiunt , & n. seqq.
- 54 Pupiles qui post mortem patris rebus suis recte iustiti administrandis curatores auxilio indigent , posse sententiam , si velint illo non sit , & abque curatore vivere.
- 55 Pupiles curatores à se semel sponte receptos deserere non valent , ab eorum se potestate liberari petentes , quod ipsi rebus suis administrandis idonei sint.
- ¶ Legis 1. §. vlt. à vers. hodie , ff. de minoribus singula verba brevi , & eleganti commento explicantur . ibidem.
- 56 Lex minor 25. ann. adito præside 32. ff. de minoribus recte expenditur.
- ¶ Voluntatis quis sum ab inicio ex post facto sunt necessitatis.
- ¶ Actiones suas sponte remittentibus non est ad eas regrediendum . ibid.
- 57 Lex 2. & 3. in print. ff. de minoribus , recte explicatur , & concurrit cum §. vlt. l. i. cindem tituli.
- 58 Lex 12. ad fin. & lex 13. vers. però los que sont . tit. 16. p. 1. verissime explicantur , & conciliantur . ¶ Legis in dubio praesumendum non est , scilicet inconvenienter selle corrigere . ibidem.
- 59 Lex 207. styl. limitate loquitur in obligatione viri , & vxoris promissio , vel delictio , per eos simul contracta , sive in iusta iuris statutis coniugalitatis , nec ultra extendenda est.
- 60 Lex illa declaratoria est l. 14. tit. 20. lib. 3. fo- ri , & qualiter.
- 61 Montalibus in l. 14. tit. 20. lib. 1. fori , duplicitate intelligi eam l. & l. 207. styl. , cum felio
- D. Vela differat Iuris Tom. I.
- communis delitio , ex lucris coniugalibus , integras dos uxori remaneat.
- ¶ Lucta constante matrimonio quæsta , viri , & uxoris apud nos communia sunt . ibidem.
- 62 Montalibus 2. accipit illas leges , cum eis non ad fin lucre , habet tamen uxori vita datur alta bona , solutioni sufficiens , qua paraphernalia datur.
- 63 Secundus hic intelligendi modus refellitur.
- ¶ Dotales res mulieris incolumes soluta matrimonio fernari debent , in eamque rem bona maris tanta hypocrate imi suppedita sunt . ibidem.
- 64 Paraphernalia res uxoris , incolumes ei seruanda sunt soluta matrimonio , in eamque rem tacitam bonum maris hypothecam habent , quemadmodum res dotales , quanquam prælacionis iure respectu anteriorum creditorum non gerendum , ut ista.
- 65 Vxor obligatio , quemadmodum iurebus eius dotibus non conficit , sic nec in parochialibus conservare debet.
- 66 Societas , in Leonina sit , debet esse tam onerata , adiquo neminem seu debitorum in ea contraria , quam lucorum.
- 67 Lucorum coniugalium nomine venient etiam frumenti queruntur cum bonorum maris , vel uxoris , qui iure nostro Regio utrinque coniugis similitudine communes sunt.
- 68 Vxor , cum lucis renuntiat , priuatur etiam dimidiate partis frumenta percepit ex bonis viri que corringit.
- 69 Minor coniugatus , sine viri , famina , validè præstato , vel alio debito , in iusta coniugalis societatis contracto obligatur , sive coniugium , sive soror , & sive coniuges minores habeant curatorem , sive carant , abque sibi reselluntur , & vel militaris , contra ordinarias regulas.
- 70 Vxor obligatio tamuna consistit in lucis coniugalibus , que eis , & maris communia sunt unde & damnum seu delitum commune debet est , licet solum mariti contractum fecerit.
- 71 Vxor minor , sive curatore carens sive eius habens , nullius magis quam sibi sola obligarietur in iusta bonorum communium , obligata manet quando expressè se cum marito adstrinxit non tamum ad debitu legale , hoc est ad dimidiam debitis partem , sed & ad coniunctionale , sive solidum , & quare?
- ¶ Obligatio coniunctionalis , legali adiuncta potentius operatur . ibidem.
- 72 Lega 207. styl. verba illa , Cā el matrimonio , la malitia supponit la edad , quo sensu accipienda.
- 73 Obligatio etiam solum mariti minoris consistit , similique uxori officit , & econtra , in bonis communibus , ultra quia vel est restitutio obnoxia , vel ipsi sibi nulla præstat nulla fuerit , vel cum curatore , vel sine illo.
- 74 Vxor , etiam maior , & expressè se cum marito obligans in codem contrahit , & instrumento , inquit erit obligata videri potest , flante l. 61. Tauri , quia est l. 9. tit. 3. libro 5. noua compilata.
- ¶ Contractum tamen defendit , num. 7. nempd in correctas adiungit manere leges fori . & stylis , contra Palat. Rub. & alios.
- 75 Vxor promisito intercedere , debitum conseruare esse in vxoris virilitate ; quod intelligitur de sola allegatione secu si simus eius rei probatio concurrat , contra Antonium Gomezium.
- 76 Vxor simus tangam correas debendas se cum marito obligas

14 Iuris controv. in Hispalen. Senatu

- obligans extra causam debitum Regalis, vel fiscalis, non tenetur, nisi quatenus probatum fuerit, in eius utilitatem, sine augmentum patrimonii verum, non etiam in alimenta, vel alia, ad qua materia tenebatur.
- 77 Vix etiam hodie intuitu lucorum, constante matrimonio acquistorum, nisi ei expressè renunciaret, obligata manet, ex l. 60. Tauri, & l. 9. cit. 9. lib. 5. noue compilat.
- 78 Leges fori, & styl. vixores ad communia debita obligant, quando lucis minimè renunciantur, aperie probata sunt in l. 3. & 60. Tauri, quae sunt 1.8. & 9. rit. 9. lib. 9. compil.
- ¶ Lex 53. & 60. Tauri, & similes compilationes, non sunt correta per legem 61. Tauri, qua est lex 7. cit. 5. lib. 5. compil. quo optimè declarantur, ibidem.
- 79 Lex 207. styl. in 2. p. an incorrecta manent post 1.5. & 60. Tauri frustra in disceptationem vertitur, quia supponit legem styl. ipsam per se vim ligandi habere.
- 80 Leges styl. an vere ac propriè leges sint ab eo edita, qui auctoritatem legis condenda haberet, adhuc non satis constat.
- ¶ Leges styl. nihil aliud sunt, quam declaratio legum fori, & idem ex tantum casu locum habere possunt, quo & fori leges, ibidem.
- 81 Leges fori, ut vix bavant de eorum usu & observatione in loco, ubi lis agitantur, constare ex partis cuiusvis interest probatio debet.
- 82 Leges styl. similiter non alias vim obliganti habent, quam si eorum usum probeant, ex veriore, ac receptione sententia, contra D. Christopherum de Pax, cuius prouissimo fundamento fit satis, & n. seq.
- 83 Leges styl. si quis forsitan Princeps compilari, insit, non propriece de eorum usu testatur sed tantum declarat qualiter illa ad stylum, & proxim redecande sint.
- 84 Declarat nihil de nono agit, sed id, quod est degit.

APPENDIX PRÆCEDENTIS.

Vix argumenta, in precedentibus dissertationibus pro minoris parte adducta, duo alia velut difficulter & eleganter, separatis tractanda in hunc solum reiecere vixum est.

1. Primum est, quod cum inviti adolescentes, ut cumque inexperti, nec satis ad rerum suarum administrationem apti (quod his præsternit accidenti) qui pupillares egreduntur annos, & pubertatem ingrediuntur, curatorem accipere non cogantur, præterquam in item, §. item inviti inst. de curatibus l. 1. vers. 6. si por aventure rit. 2. part. 3. lib. 1. vers. 6. multo iustius eis permittendum videtur absque curatore viuire, relatio etiam eo, quem semel suscepimus, cum ad matrimonij statum peruenient, quod fieri vix solet, nisi matrua atra te, * sive pubertate plena nempe 18. annorum, vt potest, quia ad generandum aptior, ac certior est. Ladrugato 40. §. 1. in fin. ff. de adoptionibus. §. minore, vbi optime Theophilus inst. codem it. 1. Melia 14. §. 1. ff. de aliamenis & obbaris legis, cum traditis ab Eman. Costa ad c. spater, 1. p. verbo impuberis, num. 3. de testam. in 6. Benedicto Pinelo select. in interpretat lib. 2. cap. 4. num. 25. Guido Pancirolo in thesano var. de test. lib. 2. cap. 55. Emundo Merillo obsernat. vix lib. 3. cap. 29. qui cum Textum summan

Dissertat. II.

15

summarum apud interpres omnes difficultatem habet, ex eo maximè quod aduersari ex diametro videatur principio eiusdem tituli, & apertius Vlpiani Iuriscons. responso in l. 1. s. vlt. de minoribus, cuius in primo huius partis fundamento meminimus, quo loci tam differt traditionis est, adolescentibus, etiam rem suam bene gerentibus, vñque ad vicecum quantum annum completum curatores dandos esse, vt & illud addatur, non esse eis ante eam etatem rerum suarum administrationem committendam. In quorum iuriis conciliatione non parum interpres cruciantur, vt ex Doctoribus ubique, & mox referendis apparebit.

9. In primis itaque Accusus in d. l. 1. scholio vlt. in princ. & in d. l. s. item inviti, verbo accipit, vers. sed quod ibi dicunt, communiter obiectum receptus, vt testatur Franciscus Caldas, tandem interpretationem sequutus in d. l. s. item curatorem, in princ. num. 6. & D. Pichard, (qui tamen in canon. persistit) in d. l. s. item inviti num. 5. 6. & 7. ita hæc non esse pugnantia, minores non cogi imitus curatores accipere ex d. l. s. item inviti, & rerum suarum administrationem eis committi non debere, d. l. s. vlt. quia eti illis, curatores accipere noscuntur bonorum suorum administrationis interdicta non sit, non tamen plena, & libera ipsi conceditur, sed restricta, & restitutio remedio subiecta, l. s. item curatorem habens 3. vers. si vero sine curatore, Cod. de in integr. refit. l. 5. vers. Orotro decessimus, immo vers. mas si se fintissime engasido, titul. 1. part. 5. exornant plures relativi sap. diss. l. 1. num. 24. In quo differt hæc administrationis, virtute facultatis legalis minori competens, ab ea, * quæ ei permittitur ex scripto Principis, etatis veniam ipsi concedentis, in qua restitutio in integrum ex cap. minoris etatis locum non habet, l. 1. Cod. de his, qui veniam atatis; nam licet summa solent esse, quæ à iure communis proueniunt, quām quæ à iure speciali, seu privilegio proficiuntur, Ieiun. militis 34. §. militia missus, ff. de testamento militis; hoc tamen locum habet datis partibus terminis, hic autem longe sunt dispersæ; nam ius commune concedit administrationem minoribus, vt minoribus, ac proinde, cum ob qualitatem minoris etatis restitutio beneficium eis codem inter competit, immo & hodiis quoque nullitatis contractus, vt in causa legis 2. ad medium, vers. Yotro, l. 1. lib. 3. nova compilationis. secundum quam non semel in Hispalensi Senatu me judice pronunciatum est, cum tali qualitate eiusmodi administrationem videtur concessisse, arg. Text. in l. plenum 12. s. equiū, ff. de sua, & habita, l. ex militari, 11. versum cum ff. de testam. militis, at Princeps etatis veniam indulgens, administrationem minori concedit, vt majori, accioque restitutio celat, ne cum ipso contrahentes, autho ritate scripti principis decipiatur, vt exprimitur in d. l. 1. C. de his, qui veniam etatis, & exornat optimè Ludovicus Romanus in l. 1. liberis num. 10. ff. de ius vocando, tandem quoque interpretationem in effeta tradunt, & velut nouam libi arrogant Iacobus Cujac. ad relatum l. 1. ff. de minoribus, ad verbum hodie; Vdalricus Zafius in paraula ad illam tit. num. 12. vers. ad tertium punctum. Duarenus in paraphra ad eundem quoque rit. vers. quod cum minore, ac nouissime defendit Ioannes Matienus Junior, qui multo postea scripta prodit, ad l. 1. ff. de minor. num. 16. 3. & 25. nouissime quoque Ioannes Viscontes ad tit. inst. de curatibus, c. 1. num. 13. 14. & 15.

14. Nec obstat primum argumentum, sumptum ex §. item inviti inst. de curatibus. Qui sane Textum

summa administratio eis committi debet, quæ distinctionem, ac restrictionem illam plane respuit, ex regula, quam num. 5. in simili expendimus, & agnoscunt Pichar. in d. l. s. item inviti, num. 8. Ostendit ad Donellum libro 3. commissariorum, capitulo 18. l. E. post principium, vers. dicitur forte, & agnoscunt quoque Matienus in d. l. 1. num. 26. licet postea fui oblitus in eandem interpretationem incidat.

Qapropter Iacobus Reuardus lib. 1. variorum, 15. sive de iuriis ambiguitatibus cap. 17. difficultate speccatus, putat Tribonianum ius antiquum legis lectoris, vel (vt alij legunt) lectoris, curatores invitis adolescentibus dari prob. bens, nisi redditus causis laténiæ, vel dementiae. Marii Antonini Philosophi, qui & Auctelius dictus est, constitutione, qua in eis vita refert Iulus Capitonius, & supponit Vlpianus in d. l. s. vlt. illuc hodie (hoc est post constitutionem illam Diui Marci) panitia abrogatum est quod per eam necessitas minoribus imponatur, curatores accipendi, pro novo nobis in relato, §. item inviti mira fraude (hoc est Triboniani deceptione, sive, quod idem est, insitua, aut negligenta) obtrusum; quod & volunt nouissime, licet non ita explicet, Diiodorus Tildenus in commentariis ad iurit. inst. de curatibus, c. 1.

16. Sed mehercùl dolenda potius ipsius Reuardi incisia est, vel temeritas, dum Tribonianum, viro prudentissimo, summaque legum peritiae, ac in rebus indagandis diligenter predito, vel Iustiniani Imperatoris testimonio in l. 2. s. que omnia 9. C. de veteri re enuclea. do, & in premo. institutionem. §. cumque hæc, tam turpem errorem tribuit, nec enim Tribonianus ignorare potuit, ius à se tot vigilium compotitum, propriisque titulis, ac materiis applicatum, iuxta l. 2. ff. de statu hominum, cum & omnibus in iure ventribus id ignorare turpitudini ascribatur in l. 1. §. Sennius 4. ff. de origine iuris, maximè cum ius illud, quod abrogatum Reuardus putat, alius iuriis locis non oblitus exprefsum, vel suppositum reperiatur, nempe in l. s. impuberi, 13. s. vlt. illuc quantum ratiem minoribus amorem, desiderantibus, curatores dari solent, D. de tutor & curat. l. 2. (alias 3.) §. & apud Pandol. (alias §. curatorem) illuc curatorem ignorante, nec mandante populo, non recte si à tuore petunt videri, D. qui petant tutor & curat. maris, s. in fin. per arg. convar. sensu, illuc, cum puberes minores anni 4. 5. ipsi sibi curatores, si recurrunt exigit, petere debeant. Condit. l. 1. vers. si vero sine curatore, cum dnabu. seqq. C. de in integr. refit. ultra alia iura, relata à Stephan. Gratian. dist. ep. for. tom. 2. o. 2. 15. num. 1. ac notat glos. s. l. illud 5. & aperte in l. nec non 6. D. de tm. & curat. in eo * di 18. singulis pupillum ab adulto, quod ille inuitus tutorum accipiat, ex illis legibus, quibus apud nos congruit lex 1. vbi & aduerit Greg. Lop. gl. 4. th. 16. p. 6. hic non item curatorem ex d. l. s. item inviti, vbi & obseruat gl. 1. & communis quam resolunt Claudio Canticus post criminis, alterum lice. Minfing. n. 8. Silvius, Aldobrand. num. 1. & Iean. Oinoto num. 5. vers. secundo tutor in eo §. item inviti, (quem plerique legunt sub princip.) Donellus lib. 3. comment. c. circa sicut. vers. denique curator, Ant. Fab. in iuri fridericia Papinianae it. 12. princip. 1. illat. 5. Paul. Mentanus de iure. c. 8. n. 21. & cap. 29. n. 16. Leander Galganetus de tutela, & cura lib. 1. tit. 14. n. 5. Marcellus Conseruatus ad tit. inst. de curatibus. num. 9. & 10. D. Perez de La- ra in compen. iuris homin. c. 14. num. 1.

17. Quinimodo plures eam regulam extendunt ad curatorem testamentarium, sive à patre, vel matre filio in testamento non iure datum, iuxta l. patr. Senerianum 101. 5. conditionem verb. illuc, et curatores ipsi constituerentur, invita gl. verb. non videbatur, ff. de com. D. D. Vela Differ. Iuris Tom. I.

B 2. dit.

di. & demonst. l. curatorem. 6. Cod. de negot. ges. l. penul. 20. Cod. de testam. tute. nam licet hunc à judice confirmandum esse iure traditum sit, in l. 1. in f. 1. 2. §. 1. & l. 1. f. 1. ff. de curat. tute. l. 1. vers. sed voluntas. C. cod. tute l. Gaius 1. 6. ad fin. illuc. Modestinus respondit, ex causatione à cura non necessariam esse, cum decreto Pratoris, seu Praefulsi confirmatus curator fuerit, extra haec vero causas non nisi voluntatis, qua lego* inscripta, raro aut 25 nuncquam adolescentes, qui sane mentis essent, curatores petebant, & si id sibi vtilissimum fore iudicarent, etenim eorum existimatim valde futilabatur quasi prodigorum, & rebus suis non recte confundentium; cum malo succurrerit Diui Marci Antonii constitutio, quia effectum est, * vt adulti omnes, 27 nullis redditis causis, absque villa honoris sui nota, curatores acciperent, non utique iniuri, prout Reuardus putabat, Capitolini verba sic accipiens, vt diximus, sed volentes; eoque respexisse Vlpianum* in d. l. 1. 8. v. ff. de minoribus, a quo iuxta interpretationem istam tantum abest, vt discrepet Iustinianus in d. §. item iniuiti, vt imo ei mirè conueniat, sic ferè Baldinus num. 6. Wefemboccus num. 4. & apertius Pichard. n. 9. in cod. §. item iniuiti. Ioan. Vl. contes ad principiam eiusdem istiusmodi. n. 2. Paul. Montanus de tutelis c. 37. m. 23. & 24. & num. 87. ad 92. 28 Ceterum haec prefata regula extensio, tametsi tot viris doctis placuerit, iure minime probatur, (quicquid animis audacter reluctetur, contrarium vocans manifestissimum errorem, Paschalis vbi proxime, de quo id nos multè verius affirmare possemus) cum Tex. in d. §. item iniuiti, & similia iura, dumtaxat loquantur in cura dativa, sive per indicem minori decedunt, non in testamentaria, quam 29 * & si inutiliter ipso iure puberi filio iniunctam, necessariò tamen à judice confirmandam super aliae leges, & maxime d. lex 13. parata plane voluit siquidem à patre iniuncta sit, absque villa inquisitione, si vero à matre, inquisitione premialis, vt notant gloss. & D. D. in d. l. filio 6. ff. de confirm. iurato. optimè Galgani de tut. & cura lib. 1. tit. 3. num. 2. in princ. initio vers. quod idem erit in curatore, Marcel. Conuerfanus ad tit. init. de curatore, num. 39. Ideo* Huic finitima est interpretatio Ant. Fab. in ratione 30 natalia d. l. 1. 8. v. ff. de minoribus litera B, & in iurisprudentia Papin. 13. prim. 3. ad finem, vers. nec hinc principio, vt ea lex procedat in minore, qui in pupillari estate tutores habuit, lice poeta pubes factus cum habere desierit, vt tunc curatorem quoque accipere compellatur: nam tutela* finem accipit, curatore adulto constituto, l. a. iuribus 33. §. 1. ff. de administr. tutor. & idem admonebit adultum tutor debet, * vt illum accipiat, l. a. a. autem, 3. §. iuror. & f. eodem tit. 32 quinidem & curator loco tutoris absentes, vel impediti pupillo iuris, iubetur ei, adulto facto, curatorem petere in l. curatore 25. ff. de tutor. & curatorebus; fecus autem sit in minore, * qui nunquam fuit 33 sub tute, sed tempore mortis patris iam pubes erat; nam hic non cogitur iniuritus curatorem accipere, d. §. item iniuiti, cum similibus. Quæ tamen interpretatio, & si moribus conueniat aliquarum nationum, apud quas qui tutela iugum expertus est, ea finita ob adultum ipsius atatem, cura quoque subiici debet, imo & tutoris eiusdem, qui deinceps cure administrationem, & oneribus re ipsa implicatus manet, contra reg. Tex. in §. qui tutelam 20. init. de excusatu. ut de Germania testatur Andr. Gail. præf. obsernat. lib. 1. obsernat. 96. num. 1. 2. & 5. Paulus Montanus de tutelis, c. 37. num. 86. & de Francia Regno Gafpar Rodericus de annis edit. lib. 2. o. 15. m. 17. & utrumque obseruat Bern. Graecus ad Gail. lib. 2. concil. 96. peros. iuri tam minima conuenit, & eam recte conuinxit* Osi. Hillig. ad Donell. d. lib. 1. o. 18. l. 1. C. 34. vers. Am. Fab. quia quod dicitur in d. l. a. iuribus 8. 1. non significat, dato tantum curatore impuberi, adulto

adulto factō, tutelam expirare, & non aliter, sed expirare illo modo, si contingat curatorem ei dari, ita scilicet desideranti, vt & in his ipsis terminis pupilli, adulti facti, quod desideranti illi curator detur, quasi aliud sit eo non desiderante, seu pertente, aperte traditum est, in l. si impuberi 13. §. 8. v. ff. de tut. & curat. Præterea * quod in d. l. 1. autem, §. si tutor, traditum est, quod tutor pupillum, iam adulto factum, admoneat, curatorem petere, necessitatē nullam inducit in adulto admonito, vt eam admonitionem sequatur, sed in tute ipso, vt suo munere satisfaciat. Idemque sensus est d. legis curatorem, illuc post pubertatem alium curatorem sibi petere debet, id est admonebit illum, vt petat; ne si altera lex illa intelligatur, ceteris legibus, quibus adulti petitio, & confessus omnino defiderat, contraria sit. 36 Illud utique verissimum iudico, si pupillus adulitus factus, tutoris admonitione neglecta, curatorem accipere recusaverit, necesse habere tutorem, qui tutela oneribus, ac periculo eximi vivit, id iudici probate, ab eoque proinde petere, vt adultum cogat, si adhuc nolit curatorem ad bona accipere, vt eum saltem ad item nominet, cum quo possit iudicium agitari circa rationis redditionem, ac bonorum traditionem, iuxta ea, quæ de curatore ad item, a pupillo, vel adulto nominando, inferius distaret a n. 41. interim vero quod impedientiam cartum vñrarum, iudiciali interpretatione, & protestatione, pupillaris que pecunia oblatione securus erit tutor, quemadmodum colligitur, ex l. iuror. qui repertorium 7. §. pecunia, quæ in arca 13. ff. de administ. tut. l. fin. C. de iuris pupillaribus quomodo in Granateni curia, cum causis occureret, me iudice pronunciatum est, & ad proximam sic redacta sunt d. lex ita autem 5. §. si tutor, & d. lex a iuribus 31. §. 1. ff. de administ. tut. iniuncta l. admons. 1. & 2. (que in ordine sunt 1. & 7.) C. qui peccat tuorum; atque ita etiam acceptum est quod per hac iura tradunt post alios Galpae Baeca de decima tutoris c. 1. n. 134. Andr. Gail. præf. obsernat. lib. 2. obsernat. 96. n. 3. Gasp. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. d. 9. n. 12. vers. item alia ratione, Joannes Gutierrez de tutelis p. 1. c. 17. n. 142. Steph. Gratianus disceptat forensium tom. 4. c. 71. 8. n. 6. 37 Quinta fuit interpretatio Hotomania. Sexta Vulstej, utriusque in prin. init. de curatibus, quos signillatum refect ac refellit, illam exprefse, hanc tacite, dum ad aliam properat, Osvald. Hillig. d. lit. C. p. modum, & merito, cum utriusque interpretatione nedum diuinatoria sit, sed & littera d. l. 1. §. v. ff. de minor. manifestam vim inferens, maximè interpretatione Vulstej, quia Textus illum generaliter loquentem, imo proprius de curatibus ad bona, quorum auxiliis adolescentes reguntur, restraining ad curatores in item; quo criore similiiter iniuluitur, Joannes Coppen (& in eo errans, quod interpretacionem hanc Donello impingit, qui can minimè docuit) obsernat. Prædictabilium lib. 1. c. 62. n. 3. Quibus septima addi expositione potest* quam acutè considerat D. Franciscus de Amaya d. c. 9. ex n. 12. ac breviter quanquam hæc, ac varius exprefset pauld. ante Franciscus Broeus in d. §. nem iniuiti, in fine, vt nimur licet adulti cogantur in genere curatorem accipere, quoque perfecta, hoc est 25. annorum, etatis fint, ex d. l. 1. 8. v. ff. de minoribus, non tam in specie compellantur hume, vel illum accipere, sed quem ipsi petierint, vel elegerint, ex d. §. item iniuiti, quem sic intelligent, quæ in eo ibi publices discernantur a pupillis, qui in specie quoque tutores, ipsis a iudice datum, accipere necesse 41 est. D. D. Vela Disserr. Iuris Tom. I.

num. 3. Ioann. de Neuianis conf. 17. num. 26. in fin. &.
num. 3. Matanta de ord. indicior. 4. p. diff. 16. num.
56. vers. & predicta intelliguntur. Octavianus Cache-
tan. decr. Pedemont. 89. m. & latius a num. 6. Parlad.
lib. 2. ver. quodid. fin. 4. p. 5. 4. ex num. 3. Cald. Pereir.
ad l. si curatorem habens. C. de integr. refl. in princ.
num. 31. ver. ex quod utiliter inferitur. Card. Dom.
Tuschi. præc. concil. tom. 1. lib. C. concl. 1103. num. 10. &
11. Stephan. Gratianus discept. forens. tom. 2. cap. 225.
num. 59. vers. sicut soli infanti. Ioan. Gutier. de test.
1. p. cap. 19. num. 24. Greucus ad Galium præc. conclu-
lib. 2. concl. 108. num. 1. 2. 3. & 4. Illephonius Perez de
Lara in compendio vita hominis. c. 24. num. 17. (li-
mitans in terminis iuris Pontificis ex efin. §. si
verò de indicis in 6. cum Dominicu. ibi, notab. 4.
& Marco Ant. Genesii in practic. Ecclesiast. questi.
766.) sed ipse pupillus infante maior sibi petere
hunc vel illum curatorem ad item debet sive agat,
sive conueniat, nili quid agens, nec curatorem ad
item eligens, non audit, ubi autem sive conuenit,
non potest res ex solo ipsius consensu pendere, quia
iudicium redditum in initium, in inter ipsalitam 83.
§. si Stichum vers. iudicium. autem, ff. de verb. oblig. cum
vulgat. ne in eius sit potestate, noli petito, aut no-
minato curatore, iudicium subterfugiat (quod
reorum proprium est, & si Stichum, in fine, illuc,
aliogni semper negabis reu. t. sed & ad eos 24. illuc,
qui conueni frumentor. & qualibet tertiogenitacione, & so-
loria efficiunt, ne cum ipsi agi possit, ff. ex quibus can-
si maturae, adeo vt in iure fugientis passim appelle-
lentur, l. 1. illuc, neque auctorem, neque fugientem, C. de
iure, propter calum-dam, 1. properandum 13. §. & se
quidem pars, illuc, parte fugiente ex una parte aucto-
ris absentia inconveniente, & vers. & sequuntur nihil, illuc,
non solum partem fugientem, & illuc, Sacramento fugien-
ti, & §. sive autem, illuc, per res, & facultates fugien-
ti, & §. sive prout dubio, illuc, vel fugienti, vel
agenit. Cod. de indicis, auth. de exhiben. reis, & cap. 2.
illuc, quantumcumque decrevit fuerit fugienti, & cap. 3.
§. si ceptio, illuc, apud indicem interrogari fugientem, col-
lat. 5. cum vbiq' notatis) aut * ne solus pupillus
iudicium sponte suscipiens, auctorem pro le fe-
tientiam obtinenter cludat, ob iudicij nullitatem,
iuxta reg. Tex. in l. al. 45. 9. contra indefensus,
ff. de re indic. nec tuores 11. & non eo mino 14. Cod. de
procurator. 1. & 2. C. qui legitimam personam fandi in
indic. non habet, 1. penitus. Cod. si aduers. rem ind. 1.
clarum 4. Cod. de autoritatis præf. 1. si Praef. 6. Cod.
quoniam, & quando index, 11. in finit. 1. & 1. tit. 5. de
l. 1. vers. pero filos menores, tit. 25. p. 3. idque ultra or-
dinarios vbiq' ac nonnullos alios, quocon-
gerunt, optimè proleguntur, & explicant Guid.
Papa, & ei addentes q. 49. Scibalt. Vant. de mul-
tit. tit. ex inhabilit. seu defec. mand. 28. & 29. & latius,
ex num. 3. Cald. Pereir. in d. l. si curatorem habens. Cod.
de ineq. refl. in princ. num. 8. 9. & 10. Ioan. Gutier.
aut. Sacramenta puberum. C. si aduers. oend. n. 17. & 12.
Sigismund. Scaccia de indicis, lib. 2. cap. 2. num. 27. 1. &
latius a num. 395. maximè num. 401. 402. & 406. & de
commerce. §. 7. gloss. 5. num. 39. Iacobus Cancer.
var. resolut. lib. 1. cap. 1 num. 203. D. Illephonius
Perez de Lara in compendio vita hominis. d. c. 24. num. 7.
& 11. & num. 43. D. Ioan. Baptista Valenzuela conf.
181. a num. 407. 1. quapropter pupillus ipse cu-
ratorem * nominate ad actoris instantiam cogitare,
scilicet pupillus maior infante, & multò magis adul-
tus. ad quacumque item, vel sibi à quocumque
illatum, vel à se cuilibet inferendam, petere, ac
nominare certum curatorem possit, ac debet,
prout in lite inter auctorem, & pupillum probat
apertus Texus in l. in fine, C. de in item dandis auctore,
ex quo sive nota post Ludovicum Schraderum,
Bernardus Graeius præf. conclusionem ad obser-
nationes Gallici, lib. 2. concl. 108. in princ. num. 13. ita scili-
cet,

49 cert, vt in primo casu, * quo pupillas, vel adul-
tus agit, necesse non fit, eum ad petendum cogi-
cum sat is fit, ipsum, absque curatore à se petito
agentem, non audiri donec illum nominet, etiam
reco non potest, ex solo officio iudicis, ad quem
pertinet, * vt in iudicio debitas solemnitas obser-
uari faciat, ex quartum defectu iudicium ipsum fru-
stratorum redderetur, elegans Texus in cap. causam
qua. 9. vbi notarunt Abbas Panormitan. n. 5. Felini-
us m. 1. Decius n. 1. alias 12. & cateri communica-
ter de indicis, & ego quondam obseruantur nonnulla
præx affecit villa, in priuatis ad eum Tex. scri-
pits) que & alia annuente Deo non multo post
huc in locum prodibant) quanquam * si iudex ex
officio pupillum, vel adulturn, sibi ad liten cura-
torem non potest, sed sine eo agentem non
repelleret, posset ad aduersarij instantiam ipsum
ad eum nominandum cogere; id quod in secun-
do casu vbi pupillus, vel adulturn conuenit (ne
vt sepe dimiximus, iudicium subterfugiat) omnino
necessarium est, quomodo melius rem hanc intel-
lexisse videtur gl. & DD. relati supra num. 45.
optimè Fachinius d. c. 60. vers. & tunc, & Ludovicus
Scraderus de fenis, parv. 10. feb. 19. num. 175.
quos referat, & sequitur Bernardus Graeius d.
concl. 108. num. 23. & post alios Ioan. a Montalegrave
in præx l. 1. c. 5. num. 11. Marcellus Conuerfanus
d. i. int. de curatorem num. 16. 17. & 18. Cogitur
autem * in vitroque casu, non utrius capit
p. gnosis, ut perpera putarunt glo. verbo ex
constituzione, in fine d. l. ait Prator. 7. s. permittit, &
ff. de minor. Batt. Bald. Salycetus, & plerique alii
ex supra a me relat. d. num. 45. & a Neuiano d.
conf. 17. num. 15. sed ita vt si mandato a iudice illi
facto ad alterius partis instantiam, vt ad curato-
rem nominandum intra certum tempus comparcat,
comparate, vel nominare recutet, tunc denunt ipse
iudex nominet, vt satis colligatur ex d. l. C. qui
perant utrum, illuc, qui si in petendo huius obseruat,
potest, ut compe enem iudicem adire, vt in dandis curatibus
officio suo fungatur, quam sic recte interpretantur
Fachinius, & Anton. Faber. vbi supra, atque ita
præx frequentissime seruari, maxime in lite pupilli
vel adulturn cum extraneo, iuxta opinionem illam
Accurrit in d. l. gl. vlt. (quare tamen, quatenus sic
restringit, superius reccimus) testatur Neuian.
d. conf. 17. Mart. Affili. d. decif. Neapolitana 16.
num. 1. (vbi Cæsar Vellitus num. 1.) Maranta de ordinis
iudiciorum 49. diff. 16. de iudicio valido, ac immaturo. num.
50. vers. corrum ac instantiam M. finger. singul. obseruat.
centur. 2. obsernat. 31. num. 1. And. Gai. præf. obsernat.
lib. 2. obsernat. 108. num. 3. S. Ballianus. Vantus de
militibus, ut ex inhabilitate seu defec. mandat., n. 12.
C. 14. 4. tit. quibus modis sententia militaris parv. p. ff.
num. 86. Gregor. Lopez in 1. 1. glo. 2. vers. video
per Tex. sibi (qui tam id non nisi per supplementum
probac) tit. 2. part. 2. Paz dcllo 2. temp. num. 4.
Parlad. d. lib. 1. ver. quodid. c. fin. 4. p. 4. num. 2. Cal-
das Pereira in d. l. si curatorem in princip. num. 19.
vers. fid. obsernanda. D. Gorrias Mafetill. decif. 14.
num. 1. 1. & 1. Ioan. Gutier. de detin. 1. p. c. 19.
num. 11. & 2. Marcellus Conuerfanus de isti de cura-
toribus, num. 14. & 25. Bernard Graeius d. concl. 108.
num. 1. 6. & 17. Marius Giurba, innumerous congre-
gens d. decif. 09. num. 4. D. Illephonius Perez de La-
ra in compendio vita hominis. c. 24. num. 4. & 8. (vbi
præx circa hoc receptam in Hispanie Tribunali-
bus, in quibus certi, ac numerarij procuratores
constituti sunt præferbit) nouissime Ioan. Pau-
lus Galerius in præx tutelari, parte 2. rubric. 2.
vtiliter agit, & contrahit. num. 21.
53 Cum igitur (vt ad instauratum redeamus) relata-

conciliations ad iura illa, que ut pugnantia ad-
diximus, nem p. Tex. in d. l. 1. §. vlt. ff. de minoribus.
& in d. l. item iniuit, inst. de emoribus, non farisa-
ciant, vera querenda est, quam breuiter tradi-
dere, neminem referentes, sed velut ex proprio
marte confidam sibi singuli adscriventes, Huber-
tus Giphanus, & Osualdus Hilligerus sibi, in d.
§. item iniuit, vers. sed non refit; hic vero in notis
ad Donelium d. libri, comment. cap. 23. lit. E. vers. non
improbabile, cum vel scire tamen debuerit, vel
sciences dissimilarentur, eius antithesis suffit Ab-
batem conf. 91. 1. p. 2. num. 8. circa finem, vers. venio
m. vsque ad finem consilij, quem referunt, & le-
quuntur Gregor. Lopez in 1. 13. glo. 2. in princip.
tit. 16. part. 6. Gaius Baeca de decima tueris, c. p. 5.
num. 6. Didacus Spino in speculo 1. 1. glo. 2. 29. prin-
cipal. n. 21. ver. bene tamen, Patre Molina de iustitia &
iure, tom. 1. strata. 1. diff. 120. num. 5. sive 21. c. carav.
verò Gutierrez de tutel. d. l. part. cap. 9. num. 18.
Eicobat de ratione cap. 6. num. 21. Jacobus Can-
cerius var. resolut. lib. 3. cap. 1. de alt. & oblig. n. 6.
& vt indub. tam suum Antonius Faber vbi
supra, vt nimis d. lex 1. 8. vlt. vers. ante, ff. de
minoribus, non prohibeat, quin puberes, * qui
post mortem patris rebus suis recte, & vtiliter ad-
ministrandis curatorem auxilio indigent, quo ab-
sque vila legis latior nota post constitutionem
Duci Materi consulere sibi possint, possint etiam
si velint, illo non vti, & absque curatore vivere,
quod in d. l. item iniuit, cum similibus iuriis locis,
supra num. 17. ad hoc notatis, eis permittit, sed
ne * semel receptos curatores deferre valeant, ab
eorum potestate se liberari potentes, quasi ipsi re-
bus suis administrandis idonei sint, id quod illis
facto ad alterius partis instantiam, vt ad curato-
rem nominandum intra certum tempus comparet,
comparate, vel nominare recutet, tunc denunt ipse
iudex nominet, vt satis colligatur ex d. l. C. qui
perant utrum, illuc, qui si in petendo huius obseruat,
potest, ut compe enem iudicem adire, vt in dandis curatibus
officio suo fungatur, quam sic recte interpretantur
Fachinius, & Anton. Faber. vbi supra, atque ita
relata-

remittentibus, ff. de adlito editio, cum adductis à Gotofed, ad iurib. remittentibus, & à Tiraq. de retransf. cons. arg. §. 1. gl. 9. num. 119. ac post alios Gabi. Altar. ad axiomata iur. lit. A, num. 7.8. ultra alia argumenta, quibus id Abb. ubi s. p. recte probat, idque etiam per liberos, ex legitimo matrimonio suscepitos, vt idem Vlpianus confitit addit in l. sequenti, nmp̄ t. 2. illius tituli de minoribus, & diximus differt. praecedens. num. 20. nisi scilicet per venia statut. imperationem, que non ad magistratum imperium, sed ad solius Principis beneficium pertinet, quod & ab eo perrat condicatur, vt rursus subiungit, ac profequitur idem Vlpianus in l. 3. in princ. eiusdem tituli, ac diximus diff. praeceps. n. 17. & significat cum codice Vlpiano hæc omnia prosequitur, & explicat Marcellus Conuersanus ad it. inf. de curator. num. 4. cum tribus obseruat Montaluius in d. 1. 14. fori gl. 2.

Qui etiam conciliationem non obscurè admittit leges Regie, nmp̄ lex 11. ad finem tituli. 6. part. 6. in primo argumento prioris sententia illa allata, & l. 13. vers. per los que son, eisdem tituli, & part. nam quod ait d. 12. debet iudices minoribus, ex quo puberes esse exceptent, curatores dare, necclesiarii accipiendo est ipsi pertinentibus, ac voluntibus, non etiam iniuiti, vt exigitur in l. sequenti, illic, non pueden ser aprimedas, ne legislator se in continentia correxisse videatur, quod in dubio presumendum non est, argumentum, legis non ad ea 88. alias 8. vers. quod si p. i. n. t. a. l. gl. verbo p. f. s. vers. item, que est ratio, ff. de condit. & demonstrat. cum his, que ultra DD. ibi, tradunt Alex. cons. 59. num. 13. vol. 1. Decius cons. 190. Grammat. dec. 5. num. 33. Alciat. & Menech. de presump. ille, reg. 2. pr. presump. 18. num. 1. hic vero lib. 4. presump. 40. num. 32. & presump. 65. num. 5. & lib. 7. presump. 37. num. 9. idque magis consumatur ex finalibus verbis dista legis 12. partita, que tantum obligant puberem, qui curatorem accepit, vt eum habeat vlique ad completam 25. annorum statutum, inde & curatorem ipsum, ne ante id minus resiceret posset, illic, este tal. debet habere in guarda, falso que el guesaro sea de edad de 25. años.

Ex quibus satis superque (nō fallor) primo contraria pars argument. satisfactum est, indeque aliqua in praxi villa inferri possent, que ne nimis prolixus videar, ad aliam dissertationem referuan- da duxi.

Superest, vt alteri argumento superius proposito satisficiamus, quod vim suam munierat autho- ritate, l. 107. styl. & vers. Otros. & bimbre menor, quam pro se aducat Bacca relatus pre- differt. num. 14. dum probat, per matrimonium, ac malitiam suppleri statutem, validèque vxori, que minor sit, pro mutuo obligari cum marito, vel solum maritum, etiam minorem. Sed facile responsum, legem illam limitare loqui in obligatio- nis viri, & vxoris pro mutuo, vel debito, per eos simul contracto, sive intiuīt societas coniugalis, nec vlicherius extendendam, vt in terminis notarum Didacus Segura, & ad eum Dida- cus Perez in l. 8. in num. 7. ff. de liberis, & p. f. s. Palac. Rub. in repet. rubr. §. 66. num. 1. & 3. & in repet. cap. per vestras in princ. §. 6. num. 3. vbi Barahona lit. A. vers. favor tamen. & §. 27. num. 5. vers. & ita quāmis de donat. inter. Rod. Suar. in l. vlt. tit. 11. de los pleitos, que devēnt valer, no. n. 8. in princ. lib. 1. fori, idque satis confat ex ultimis verbis d. l. 107. styl. his nempe, pero en las otras cosias, donde es orzogada restitucion a los menores, podra demandar restitu- cion.

Quod ut amplius declaretur, obseruandum est,

eam styl. 1. declaratoriam esse legis 14. tit. 20. lib. 1. fori, que cautum est, omne debitum, à viro, & vxore simul contractum, simul ab eis solvendum esse, que lex sumpta videtur ex eo, quod in materia societas traditur in l. omne as 27. iuncta l. sed. nos as 12. ff. pro socio, idque per l. styl. declaratur, vt procedat non tantum, cum vxor simul se cum marito adstrinxit, vel pro parte, vel insolendum, sed etiam si non sit in instrumento debiti expresso cum illo obligata, vt plane constat ex superioribus dictis legi verbis, illis nempe, solo el deudo, que el marido, & la mujer fierieren en uno, paguen lo, otros en uno, & es a saber, que el deudo, que hace el marido, la mujer non lo otorgue, ni sea en la carta del deudo, señora es a la mitad de la deuda, & in terminis obseruat Montaluius in d. 1. 14. fori gl. 2.

Qui duplice vtramque legem intelligit, primi, cum soluto tali debito, dos remanet integra mulieri, quia illud solui potest ex lucris constante matrimonio quiescit, que viri, & vxoris communia sunt, l. 1. cum seqq. tit. 13. d. lib. 3. fori, l. 2. 30. styl. l. 14. 16. & 60. Taur. l. 1. & vlt. tit. 4. lib. 5. ordinam. veter. l. 1. 3. & 4. tit. 9. lib. 5. nova compilat. & vbiique tecnicolis, latè Didac. Segura in tractat, de bonis lucratis confluence matrimonio, per totum (qui extat post eius repetitiones) & Ioan. Garsias in simili tract. de coniuga's acquiescio (qui extat post tract. de expens.) Solitus ratione explicans in tractat, de lucro dat. quefi. 9. num. 3. nouissimum Antonius Diez, eum referens, de salariis liberorum, 2. p. questionis, num. 57.

Secundū, cum l. intelligit Montaluius cùm, & si non adiunt lucra, ex quibus debitum solui possit, habet tamen vxor ultra dotem alia bona, solutioni debiti, ipsam contingens, sine toruis, sine partiis eius, prout fuerit obligata (vt in l. styl. dicitur) sufficiens, que paraphernalia dicuntur, ex iuriibus max.

Vèrum hic secundus intelligendi modus ex co- planè coniunctur, quid sicut res dotalis mulieri incolumes soluto matrimonio fernari debent, in canique rem bona mariti tacita hypothecare iuri supposita sunt, l. vlt. & v. plenius, C. de rei uxoria act. cum relatis ab Anton. Gom. in l. 50. Tauri num. 37. vers. item etiam Barbos. int. 1. ff. sol. matrim. 3. p. num. 10. & 6. part. per totam, sic & res vxoris non dotalis, sed paraphernalis * incolumes ipsi fernari sunt, tandemque tacitam hypothecam habent, quanquam prælatio, iure respectu anteriorum creditorum non gaudentem, vt illa, l. 1. 30. gl. 9. 3. ca- teriorum, D. de iure datum, l. vbi adhuc 19. C. codem illi, l. bac. leg. 8. & l. fin. C. de partis consentis l. de his 9. C. de donat. inter. l. 17. circa fin. tit. 11. part. 4. iuncta vbique gloss. & communis, quam resoluunt Anton. Gomez ad. 50. & sequentes Tauri. num. 44. vers. finem, vers. confirmator, D. Couart. var. re- solut. lib. 1. cap. 17. num. 1. Gutier. de iuram. confirmat. 1. p. cap. 46. num. 3. circa finem, Barbosa in d. l. 1. ff. sol. matrim. 3. p. num. 32. Fontanella de part. nuptial. clausula 6. gl. 1. 2. 7. num. 61. D. Pichard, in §. quadam 20. sub tract. familia ericifunda. num. 51. inst. de ador. quemadmodum igitur * in rebus dotalibus, vxoris obligatio non constitit, vt constat ex princ. p. cap. per vestras in princ. §. 6. num. 3. vbi Barahona lit. A. vers. favor tamen. & §. 27. num. 5. vers. & ita quāmis de donat. inter. Rod. Suar. in l. vlt. tit. 11. de los pleitos, que devēnt valer, no. n. 8. in princ. lib. 1. fori, idque satis confat ex ultimis verbis d. l. 107. styl. his nempe, pero en las otras cosias, donde es orzogada restitucion a los menores, podra demandar restitu- cion.

Quare hoc intelligendi modo penitus reiecto, prior Montaluius ad l. fori, & styl. intellectus, verissimus est, qui aperte deducitur ex verbis illis d. l. 107. styl. versus finem, & como quiere parte en las garantias, aff. se debe parar a las deudas, que sumpta sunt ex eo, quod generaliter in societate, ne leonina fit,

sue etiam legis obligationem vxor minor exercit, in solidum se cum marito obligans, talis quidem obligatio conformis est natura societatis vt cum ex ea commodum sentiat, possit se ad dannum, vel debitum, prout voluerit, obligare l. si socio. 1. vers. si fori conuenient, pro socio, in quoque * sensu accipendum puto quod ait dilla 72. vbi notar Montaluius gl. 1. tit. 1. de las ganancias & l. 10. vbi idem Montaluius gl. 2. tit. 4. de las labores & particiones, lib. 3. fori, l. pen. & fin. vers. pero que los frutos, tit. 4. lib. 5. ordinam. veter. que sunt l. 4. & 5. titul. 9. lib. 5. nova compilat. notari ultra ordinarios vbique, Palacius Rubeus in repet. rubr. de donat. inter. §. 62. n. 11. Roderic. Suarez in l. d. tit. 3. de las ganancias lib. 3. fori, vers. penult. fine n. 63. Gregor. Lopez gl. 2. ad fin. in d. l. 17. & gl. vlt. in l. 26. tit. 11. part. 4. Ayora de part. 1. p. 9. n. 1. ad fin. Morquechus de dim. honor. lib. 1. cap. 11. a. n. 7. Barboña in d. l. 1. ff. sol. matrim. 1. p. num. 32. vers. accedit, & in l. duario 8. in princ. 1. p. n. 28. vers. ex quo consequitur. Quapropter * cum vxor lucris renunciatur, iuxta l. 60. Tauri, que est lex 9. tit. 9. lib. 5. nova compilat. fructus quoque bonorum vniuersi conjugis desinunt esse communes, vt notar Matienus in d. l. 9. gl. 2. n. 2.

Ex quibus vera deductio interpretatio, ac deci- dendī ratio ad relatum l. 1. 07. styl. in 2. eius parte, fine in d. s. otto. & vers. el bimbre menor, vt speciali- ter ibi statutum sit, * minorem conjugatum, sue virum, sue haemianam, validè pro matu, vel alio debito, intuitu coniugalis societatis bonorum com- munium contracto obligari, hinc coniunctum, sue lectorum, & sue coniuges minores, habente cura- torem, hinc ex carente: hi namque casus ibi omis- sum, & sic remanent in dispositione iuris communis, id adolescentum voluntati celiquentis, iuxta ea, quia ad solutionem 1. arg. maximè ex n. 4. late scripsimus, iuncta regula 1. pricipium 2. in fin. C. de appellar. Cum vulgaris, ita vt in terminis dicta legis styl. in prefatis versiculis, nec in primo casu, cum minor curatore habet, contractus, quem sine illo gesit, nullus sit, nec in secundo cum curatore carat, restitutione sit obnoxius contra id, quod alio- qui tradidit est in l. si curatore habens 5. C. de integr. restitut. cum relatis differt. precedens. in 2. fundamento posterioris sententia sub n. 24. a cuius l. regula calus ille subducitur.

Ratio vero decidiendi quod vxorem minorem, ex eo nascitur quod cum illa obligatio tantum con- sistat in lucris, sue bonis, coniuncte matrimonio acquisitis, que conjugum sunt communia. unde & damnum, seu debitum, commune debet esse, ob canique causam ipso iure ab uxore obligatio in illis bonis contrahatur, licet solus maritus contractum fecerit, vt illius legis initio aperte statutum est, iuncto vers. e como quiere, ac diximus supra; multo magis * debet mulier obligata remanere quando ex- plesse se cum marito adstrinxit, licet minor sit, nedū curatore carat, sed & cum haebens: quia si uxor ad amplius se non adstrinxit, quam lege obli- gata est, sed ad id solum, nmp̄ ad dñm diam debiti partem, non potest adhibitus cura- tor legi obligationem impetrare in illis communibus bonis, seu lucris, adeoque multo minus remo- tor poterit expressam, cum illa concurrentem, & si haec alias per se esset inefficax, quia saltem quatuor legales obligationes adiutor, oportens operari debet, argumento legis Badilla 32. cum nota- tio a Gutof. ad verbum si aueris D. ad S. C. Trebell.

Ratio vero decidiendi quod vxorem minorem, ex eo nascitur quod cum illa obligatio tantum con- sistat in lucris, sue bonis, coniuncte matrimonio acquisitis, que conjugum sunt communia. unde & damnum, seu debitum, commune debet esse, ob canique causam ipso iure ab uxore obligatio in illis bonis contrahatur, licet solus maritus contractum fecerit, vt illius legis initio aperte statutum est, iuncto vers. e como quiere, ac diximus supra; multo magis * debet mulier obligata remanere quando ex- plesse se cum marito adstrinxit, licet minor sit, nedū curatore carat, sed & cum haebens: quia si uxor ad amplius se non adstrinxit, quam lege obli- gata est, sed ad id solum, nmp̄ ad dñm diam debiti partem, non potest adhibitus cura- tor legi obligationem impetrare in illis communibus bonis, seu lucris, adeoque multo minus remo- tor poterit expressam, cum illa concurrentem, & si haec alias per se esset inefficax, quia saltem quatuor legales obligationes adiutor, oportens operari debet, argumento legis Badilla 32. cum nota- tio a Gutof. ad verbum si aueris D. ad S. C. Trebell.

78 * leges fori & stylū, vxorem ad communia debita obligantes, quando lucris minimè renunciavit, aperte probata sint in l. 53. ac dicit. l. 60. Tauri, quæ sunt l. 8. & 9. tit. 9. lib. 5. noua compilat. que correcte videri non debent per dictam l. 6. Tauri, & dictam l. 9. tit. 3. l. 9. noua compilat. generaliter disponentes, vxorem simul cum marito obligatam, non teneri, nisi quatenus probetur, in vxoris utilitatem debitum conuersum fuisse: liquidum intelligi possunt, ac debent, ad vitandam correctionem in bonis propriis dotalibus, ut paraphernalibus, ex regulis legis si quodammodo. C. de inofficio. respectu. (principis) 32. in fine, C. de appellari. cum similibus, atque ita plene videntur acceptissimae Palae. Rubeus, cui immenor, in repet. rubrica de donati inter. § 60. num. 1. & 7. D. Praes. Couart. lib. 3. var. c. 19. num. 3. Matengus sibi quoque parum constans in l. 3. dicit. tit. 9. lib. 5. noua compilat. glo. 7. num. 2. & a num. 7. Azeudus, in d. l. 9. tit. 9. eodem lib. 5. n. 20. Barbosa in l. 1. 4. p. a. n. 90. ff. scilicet matrim. Morquech. de dñis honor. lib. 2. cap. 12. n. 4. cum seqq. maxime n. 26.

79 Quibus consequtens est, ut nedum prior pars dicta l. stylū incorreta maneat, sed & secunda, illam ampliant, ut & valcat obligatio vxoris minoris, & quæ ac si maior esset, cum marito in bonis communibus quomodo cumque facta. Verum ego quoad hanc partem existimo, fructu de correctione queri, hoc enim supponit, legem stylū ipsam per se, etiam si nulla lege Tauri ordinamenti, aut compilationis approbat, prout re vera in ea parte approbata minime reperitur, vim ligandi habere, nisi nouiore alia lege correcta fuerit; quod utique vel ex eo falso esse conuincitur, quod & si demus, stylū leges, verē, & pro priē leges esse, ab eo editas, qui autoritatem legis condendit habuerit, quod adhuc non satis constat, nihilominus illa nō aliud sicut, quam declaratio legum fori, vt ex eis procemio liquet, illuc, por. ora manera se llaman declaracion de las leges del fuero; adeoque eo tantum casu locum obtinet posse, quo & ipsius fori Regij sanctio nes, iuxta reg. Text. in auth. de filiis, ante dotalia instrumenta natu, in fine prefatione, vers. seu §. tertia vero constitutione, collatione 3. Portio * ad vim, & autoritatem fori Regij functionem, de eis videtur, & obseruantia in loco, vbi lis agitur, constare ex partis, quia interest, probatio debet, quemadmodum apparet ex l. 1. Tauri, que est less. tit. 1. lib. 1. noua compilat. post principium, illuc. Mandamus, que los dichos fueros sean guardados en aquellos cesus, que vñaron, & post medium ibi, en lo que son, o fueren usados, & guardados en los dichos lugares. Ex quibus sic probant Roderic. Sua in proemio fori num. 1. Didacus Castellus verbo en que se vñaron & verbo en lo que fueren usados: & post alias Burgenis Marcus Salone de Pace num. 18. & a num. 97. (vbi latissime ad partes disputat, sic tandem concludens) in d. l. Tauri, vbi & Ant. Gomez. ac reliqui Tauristæ obseruantur, idem tom. 2. var. c. 13. num. 2. 1 in fine principij, Gregor. Lop. in l. 7. verbo paladino, sine glo. 4. post princ. tu. 2. p. 1. in l. 3. glo. vñ. in fin. tit. 3. & in l. 4. 2. gl. 3. tit. 1. p. 5. & in l. 18. gl. 5. circa fi. vers. cum verē non sicut legit. tit. 15. p. 7. Franciscus Aulestius, quāmis pa ram sitimenter, in capitib. Prætorius c. 19. verbo guardat num. 2. Gundisalvus Paz. in præx. tom. 15. annot. num. 31. & 32. Matengus ad l. 2. tit. 9. lib. 5. noua compilat glo. 1. num. 16. Ioan. Gutier. de iram, confirma. t. p. 6. c. 3. num. 15. & cap. 8. num. 1. & præt. quæst. lib. 2. g. 93. num. 2. 3. & 4. (vbi qualiter ille vñus probat debet, recte post alias docet) Azeudus in d. l. compilat a num. 4. D. Ant. Corduba de La-

DISSERTATIO III.

De filiis Regum regni successoribus, an puberes relieti curatorem accipere necesse habeant, & ad quod usque tempus, si pupilli sint, eorum tutela durer, quidque circa hoc consuetudo induxit, anque in masculis introducta ad feminas ex rationis identitate extendatur? ad explicationem, & ornatum l. 3. ver. e que lo tengan, & vers. e si fuerit fija, tit. 1. pars. 2.

SUMMARIA.

1. Dissertationis huius amelioranda ratio traditur.
2. Regnum filii, quibus Regni successio delata est in adlata arata, an licet ut facultate catoris puberibus concessa abque curatore vñendre valde apud interpretari conuerterit, quorum sententia referruntur, & 4. num. seqq.
3. Affirmativa sententia referitur.
4. Negativa, a reg. §. item iuvit, inst. de curatori-

Dissertat. III.

- bus, excipiens Regum, magnorumque Principum filios, ut facultate illa vti nequeant, recensetur.
5. Tertia afferunt sententia distinguendum inter ea, qua pertinente ad Regni administrationem, ut ad ea Regi adfessi curator sit omnino dandus, & ea, qua solus infinita exercituum concordant, in quibus contra statum.
6. Quarta adducitur rem ita componenit, ut Regi minori curator non deus, sed tutor, durans vque ad annum vigescimum, quam impius quidam Doctor, aliquo non contemnda autoritatis probabilitorem esse agnoscit.
7. ¶ Lex 3. post medium, vers. e que lo tengan, tit. 15. p. 2. ultimam hanc sententiam amplexa est, ibid.
8. Lex illa partita illud addidit, ut si filia fuerit, cui Regni successio delata est, eius tutela duret donec in quacunque adulia atrae matrimonium contraxerit, & qualiter id accipendum sit.
9. Gregorius Lopez in l. 3. glos. 4. in fine tit. 15. p. 2. primo effectu non satis videtur eius legis mentem percipere, sed defenditur, ut saniores intellectum amplexus fuerit.
10. Lex illa Regia dispositum circa Regina minoritatem, non est ad caeteras feminas minores trahendum.
11. Tuula Regum ex recepta Hispania consuetudine, qua pars lex antiquata est, non amplior tempore quam subditorum dura, sed pubertate quoque finitur, ex indequo ex Regni & infinita administrationem accipere licet.
12. Rex Alfonso II. decimo quinto sua arata anno regnum Regni suscepit, curiaque Vallisoleti, celebravit.
13. Carolus V. Hispania Rex, & Romanorum Imperator, inimicissimi Regis nostri Philippi IV. proatus, anno sua arata decimo septimo regnare coepit.
- ¶ Rex noster Philippus IV. sub eodem aratis sua anno 1. nec exploto, sed talismanum, & a Christo nato 1621. Regni suscepit infulas, ibidem.
14. Rex, vel Princeps supremus, vbi ex recepta consuetudine, qualis apud nos vices, curariorum non accipi, non tam solus arbitrio suo Regnum administratur, sed eam consilio procerum, seu prudentium ac fideliuum virorum, in consilium suum adlecti.
15. Hispania nostra experitur hodie, & semper experita est prudentissimos, ac fideliissimos consilia.
16. Rex, vel Princeps supremus matura aetate gaudens, ac requirere, ac sequi tenet legibus forendis, & aliis, ad Regni regimen pertinentibus, procerum, consiliariorumque suorum consilium, concursum est; negatia tam tam sententia longe receptio, ut non ex iuriis vigore, sed de honestate tamquam ad obligatum.
17. Princeps minor, cum suis Regnum administrat, omnino consilium indiget, idque requirere ac sequi tenetur, non ex sola humanitatis, & honestatis ratione, sed ex ipsa iuriis necessitate, in ista vñis, quam diliguntur vocant.
18. Princeps non dicitur solum Regnum administrare, ut qua premissa sunt locum habeant, eis non tam sicut absque curatore vñis, sed & sine alio, sicut & se in familiarem, seu domesticum consilium, quem vulgo priuatam dicimus, assumpto.
19. Reges ab antiquissimis temporibus aliquem virum conspicuum in familiarium suum, seu domesticum consilium adlegere consueverunt.
20. Reges quæ conditiones in domesticis familiaribus cum diligendis, tum conservandis, & in officio continendis obseruare debeant, & quæ vice versa sic delecti, quo magis in uno mancare remissee.
21. Reibus Hispana antiquissimum est, priuatis, aselelos viris, vel in admotorium, & rara molis lenamen, ac solitum aliquod sibi assignare, in quam rem expenduntur aliquot compiti, leges, & a quo eas auctor accepit.
22. Princeps tamam gracie quæ moruit, ut ab eo in priuatum eligatur, si Princeps minor sit, iure opimo quod ad Reip. gubernandum, infinitaque administrationem attinet, & cœcuratio vices geret.
23. Rex minor, vbi curavorem accepit, non alium quam a se nominatum accipere adhuc illud foret.
24. Rex domiticum habens, consilium prudentem, illarem, aliisque nominibus conspicuum, & Regia amicitia iudicio populi dignum, cùm tempestate hac Hispania nostra experitur, pro maiore per omnia habendum est.
25. Reges nostra Hispania humanissimi semper fuerant, maximeque iustitia, publica quietus cultores, & amatores, & procerum, consiliariorumque suorum consilium in omnibus per eos gerendis semper requiri, & obseruare sunt soliti.
26. Reges nostra Hispania sanctissima sunt, & prudentissime.
27. Agentes omnia cum consilio, reguntur sapientia.
28. Bartolomei Humada singulari sententia, dum legis partita, flatuensis, & Rex minor usque ad 10. annos sub curato vñas, defensionem negat, impugnat, eiusque fundamentum referuntur.
29. Joannes Guíerez, qui Humada oblationem refutans, nibil ei respondit, sed contrarium secundum docet, hoc ipsa fatis eius debilitatem insinuat.
- Diana, sive Luria, erga canem, in eam noctis latrante negligio expeditum, ibid.
30. Confutatio à leg. differt, quod lex per solam superiorem, seu Principem servire, consuetudo vero invenitur per Princeps, & populi simile, sive ex virtute scientia, & patientia.
31. Princeps consensu an ad confutandinem inducendam requiratur, iure communi concursum esse, sed apud nos res est expedita ex legibus Regis, talonem consensum plane desiderantibus.
32. Princeps consensus nemus interuenit in aliibus, ex quibus Hispania confundendo, ut Reges adults ab quo curatore Regni gubernaculum suscipiant inducendam est, sed & populi, seu Regis, illis cum posset minimè concursum.
- ¶ Proceres Regis, summi consilarii, vice populi Princeps assisterunt, eumque representant ibid.
33. Concilium cunctis, cunctam ipsam representat, eiusque nomine statuta facere, vel confutandinem inducere, & approbare potest.
34. Proceres ac procuratores Regni Hispania in aliibus, in quibus permisum, Regem minorum natu solum absque curatore Regem gubernare, non posse dici ex aliqua iure occurrere causa id solum permisum, aut expeditum indicatur, nisi a contendente hoc ita evenerit, talis causa ostendatur.
35. Probare nemo recte dicere aliquid ita esse, dum id ratione probatur, quod ab eo contingit abesse.
36. Exceptionem regula alleganti, omnis eam probandi incumbit.
37. Confutatio contra legem inducitur ex doctis tam aliibus, etiam extra iudicialebus, populo, vel